

AGATA KUS, MICHAŁ DYMNY
PRZETWORNIK
CONVERTER

kuratorka / curator: Magda Kardasz
współpraca / collaboration: Karolina Bielawska

wystawa / exhibition
Agata Kus, Michał Dymny
Przetwornik / Converter
29.01–20.03.2016
wtorek–niedziela 12–20 / Tuesday–Sundays 12–8 p.m.
ul. Galczyńskiego 3, 00-362 Warszawa
+48 22 826 01 36
mpz@zacheta.art.pl
zacheta.art.pl

podziękowania / acknowledgements: Piotr Madej,
Peter Sych, Aleksander Janicki
realizacja wystawy / exhibition production:
Marek Janczewski, Krystyna Sielska i zespół /
and team

folder
wydawca / publisher:
Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki
pl. Małachowskiego 3, 0-916 Warszawa
dyrektorka / director: Hanna Wróblewska

projekt / graphic design: Jakub Jezierski
tłumaczenie / translation: Tomasz Jurewicz
redakcja / editing: Małgorzata Jurkiewicz
łamanie / typesetting: Krzysztof Łukawski
© Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2016
Tekst dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa–Na tych samych warunkach 3.0 Polska
Text is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported license

druk / printed by ARGRAF, Warszawa

sponsor MIEJSCA PROJEKTÓW ZACHĘTY
sponsor of ZACHĘTA PROJECT ROOM

BENQ

sponsorzy wernisażu
sponsors of the opening reception

CHOCOLISSIMO

Freixenet

patroni medialni
media patronage

STOLICA

artinfo.pl

na odwrocie / back page:

1. Agata Kus, Michał Dymny, *Przetwornik — dokumentacja / Converter — Documentation, 2016, wideo / video*
2. Agata Kus, *On traktuje filmy bardzo poważnie / He Treats Films Very Seriously, 2015, olej na płótnie / oil on canvas*
3. Agata Kus, *Miss A Shot, 2015, olej na płótnie / oil on canvas*
4. Agata Kus, *Mniej więcej / More or Less, 2015, olej na płótnie / oil on canvas*
5. Agata Kus, Michał Dymny, *Przetwornik / Converter, 2016, wideo / video*

wszystkie fotografie dzięki uprzejmości artystów /
all photographs courtesy of the artists

AGATA KUS, MICHAŁ DYMNY PRZETWORNIK CONVERTER

KUS I DYMNY: INTUICYJNE ZWIĄZKI MALARSTWA I MUZYKI

Zaproszona do przygotowania wystawy w Miejscu Projektów Zachęty Agata Kus odpowiedziała: „Od jakiegoś czasu myślimy z Michałem Dymnym nad dźwiękiem obrazu. Naszym marzeniem jest stworzenie utworu muzycznego oddającego proces malowania. Instalacji malarsko-dźwiękowej, w której decyzje dotyczące malowanego obrazu zmieniają spektrum dźwiękowe”. W ten sposób wystawa indywidualna zmieniła się w malarsko-muzyczny projekt dwójga młodych twórców.

Agata Kus pokazuje na wystawie nowe obrazy narracyjne będące rozwinięciem cyklu z portretami dzieci. Sposób kadrowania scen polegający na wyznaczaniu/wycinaniu w prostokącie obrazu romboidalnych kształtów czy fizyczne kalecenie obrazów (ich bohaterów) poprzez wypalanie w powierzchni płótna dziur papierosem służą wywołaniu niepokoju widza, wytrąceniu go z bezpiecznych torów myślenia o sztuce przedstawiającej. Przepalenia/blizny układają się w konstelacje — ta z płótna z pierwszej, „popielniczkowej” grupy przechodzi do następnych obrazów, stając się na przykład łzami na twarzy dziewczynki. W najnowszych obrazach podobne „wzory” tworzą czerwone dziury (jak rany po kulach). W niektórych z postaci uważny widz rozpoznaje bohaterki ikonicznych filmów, jak Ana z *Nakarmić kruki* Carlosa Saury (1976) — uosobienie osamotnienia, lęku, utraconej dziecięcej niewinności. W nowych obrazach z tej grupy pojawia się podobnie odrzucona mała bohaterka filmowego obrazu Todda Solondza *Witaj w domu lalek* (1995) czy dręczony przez despotycznego ojczyma Aleksander z *Fanny i Aleksandra* Ingmara Bergmana (1982). W innej serii obrazów odnajdziemy sceny z klas szkolnych, stołówek, symbole organizacji dziecięcych mogące kojarzyć się z opresyjnym systemem socjalizowania dziecka. Postaci są multiplikowane, stają się identycznymi bliźniakami dzięki klonowaniu metodą lustrzanego odbijania. Fragmenty obrazu są przez artystkę łamane, mechanicznie zestawiane pod różnym kątem, tworząc przypadkowe zbitki. Widoczne są w nich inne wywołujące dyskomfort czy niepokój elementy, jak pistolet w dłoniach dziecięcej bohaterki czy przypominające ślady krwi czerwone plamy (*Rozstrzelania*). Niewinność i broń/agresja, dorastanie jako proces odkrywania okrucieństwa świata. We wcześniejszych pracach Agaty Kus, interpretowanych najczęściej w feministycznych kategoriach trudnego dojrzwania do kobiecości, występowały głównie żeńskie bohaterki. Pojawiała się w nich krytyka tradycyjnych ról narzucanych kobiecie przez społeczeństwo. Artystka zwracała też uwagę na znaczenie biologiczności, instynktu, „zwierzęcego” aspektu człowieka. W nagrodzonej na festiwalu WRO w 2015 roku wielokanałowej wideoinstalacji zatytułowanej *Kochanka* pojawiają się bezpośrednio odwołania do totalitaryzmu i Holocaustu, widzianych przez pryzmat losu jednej kobiety. Nowe prace Kus, także wykorzystujące metaforę utraconej niewinności, w bardziej uniwersalny sposób mówią o niepokojach czy zagrożeniach współczesnego świata. Artystka nadal zakreśla części obrazu, nazywając to „ograniczeniem terytorium”. Obramiające sylwetki bohaterów figury znowu przypominają kształtem portrety trumienne. Agata Kus mówi: „Odbicia i łamania nawiązują również do lustra i jego rozbicia, niemożności obiektywnego postrzegania rzeczywistości mimo posługiwania się mechanicznym narzędziem (jakim wydaje się lustro), ponieważ subiektywne widzenie, doświadczenie obrazu świata dokonuje się już w samym widzeniu. Niemożliwe jest widzenie bez interpretacji”. Metaforyczne wypalania przekształcają się w rozstrzelania, zamachy. Powagę poruszanych tematów rozładowuje nieco wrodzone poczucie humoru artystki, widoczne we wszystkich jej dziełach. Agata Kus zdaje się mówić, że jedynie śmiech może nas obronić przed złowrogą absurdalnością świata, w którym człowiek bywa bezwolną marionetką. Wszystkie obrazy prezentowane na wystawie w MPZ były malowane z podpięciem harfy ISA, z dźwiękowymi samplami stworzonymi przez Michała Dymnego. Malując, artystka przecinała wiązki promieni podczerwonych i uruchamiała dźwięki, co w efekcie dawało muzyczny zapis procesu malowania z jego niuansami i zmiennością. Widz będzie mógł wysłuchać dźwiękowej ilustracji każdego z prezentowanych na wystawie płócien.

Współpraca zakładała swobodę obojga twórców w wyborze motywów. Kus pokazywała Dymnemu projekty obrazów, on z kolei w procesie rejestracji gitary elektrycznej zgromadził pulę dźwięków, które — jak mówi — „były abstrakcyjnym odbiciem tego, co widział na obrazie”. Niektóre z nich zapętlął, powtarzał, tworzył sieć. Cykl ma wspólny mianownik. W tym wypadku proces komponowania polegał na wyborze elementów i decyzji, w jakich obszarach będą one odtwarzane.

Takie obrazowo-muzyczne sprzężenie umożliwiła stworzona przez Petera Sycha harfa ISA — elektroniczne urządzenie w formie prostokątnej ramy pozwalające dyrygować nagraniami. Harfą steruje specjalny program komputerowy. Na potrzeby projektu Kus i Dymnego Piotr Madej stworzył nowe oprogramowanie. Wszystkie obrazy zostały namalowane w polu działania harfy. Ostatni artystka stworzyła w obecności publiczności na wernisażu. Dokumentację filmową powstawania pozostałych obrazów z ekspozycji można obejrzeć w dolnej części galerii. Składają się na nią zapisy malarskich sesji Kus oraz zarejestrowane i zmiksowane przez nią muzyczne sesje Dymnego. Muzyk jest znany przede wszystkim jako improwizator chętnie stosujący poszerzone techniki instrumentalne — do tworzenia muzyki wykorzystuje także przedmioty codziennego użytku. W tym wypadku taką poszerzającą rolę pełni harfa ISA. Wystawa *Przetwornik* nie próbuje rozstrzygać kwestii prymatu malarstwa czy muzyki. Jest raczej swobodnym dialogiem dwójga twórców reprezentujących różne dziedziny sztuki, próbą nawiązania między nimi korespondencji. Artystyczne postawy Agaty Kus i Michała Dymnego łączy intuicyjne podejście do procesu twórczego, włączenie do niego elementu improwizacji.

Magda Kardasz

Agata Kus — absolwentka Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie (dyplom w 2012 roku w pracowni prof. Leszka Misiaka). Doktorantka ASP w Krakowie. Zajmuje się głównie malarstwem, rysunkiem i wideo. Laureatka prestiżowej Nagrody Głównej WRO 2015, WRO Media Art Biennale 2015 Test Exposure, Grand Prix III Przeglądu Sztuki Młodych Świeża Krew oraz nagrody Trójzab Neptuna na festiwalu FAMA / a graduate of the Faculty of Painting

at the Academy of Fine Arts in Cracow (diploma in Professor Leszek Misiak's studio in 2012). PhD student at Academy of Fine Arts in Kraków. She mainly works in painting, drawing, and video. A winner of the prestigious WRO 2015 Main Prize, WRO Media Art Biennale 2015 Test Exposure, Grand Prix at the 3rd 'Fresh Blood' Young Art Review, and winner of the Neptune's Trident at the FAMA Festival.

KUS AND DYMNY: INTUITIVE LINKS OF PAINTING AND MUSIC

Invited to prepare the exhibition at the Zachęta Project Room, Agata Kus said: 'For some time, together with Michał Dymny, we've been thinking about the sound of image. Our dream is to create a piece of music that would reflect the process of painting. A painting and sound installation, where decisions about a painted image change the sound spectrum.' In this way, the individual exhibition has turned into a painting-cum-musical project of two young artists. In the exhibition, Agata Kus displays new narrative images that elaborate on the earlier series of children portraits. The scenes are framed in such a way so as to arouse the viewers' anxiety, knocking them off the safe tracks of thinking about representational art by marking/cutting rhomboid shapes out of rectangular painting or physically mutilating the paintings (or characters depicted therein) by burning holes on the surface of canvas with a cigarette. Burns/scars are arranged in constellations — the one on canvas belonging to the first 'ashtray' group moves over to the next paintings, turning, for example, into tears on a girl's face. In the most recent paintings, similar 'patterns' form red holes (such as bullet wounds). In some of the characters an attentive viewer will recognise characters from iconic films, such as Ana from Carlos Saura's *Ravens Feed* (1976) — the personification of loneliness, fear, and lost childhood innocence. The new images from this group feature the similarly rejected little heroine of Todd Solondz's movie *Welcome to the Doll House* (1995) or Alexander in Ingmar Bergman's *Fanny and Alexander* (1982), tormented by a tyrannical stepfather. In another series of paintings, we find scenes from classrooms, canteens, symbols of children's organisations that may be associated with an oppressive system of socialising children. The characters are multiplied, become identical twins through cloning by mirrored reflections. Parts of the paintings are broken by the artist, mechanically assembled at different angles, creating random clusters. They display other elements that arouse discomfort or anxiety, such as a gun in the hands of a child heroine or red spots resembling blood (*Execution by Firing Squad*). Innocence and weapons/aggression, growing up as a process of discovering the cruelty of the world. Agata Kus's earlier works, usually interpreted in feminist terms as the difficult maturing to womanhood, featured mainly female characters. They also included criticism of traditional roles imposed on women by society. The artist highlighted the importance of biological nature, instinct, and the 'animal' aspect of human beings. In her multi-channel video installation titled *Mistress*, awarded at 2015 WRO Festival, one can find direct references to totalitarianism and the Holocaust, seen from the perspective of the fate of one woman. Still using the metaphor of lost innocence, Kus's new works speak about the anxieties or threats of the modern world in a more universal manner. The artist keeps marking off parts of the paintings, an act she calls a 'confining of territory'. The figures framing the characters resemble again the shape of coffin portraits. Agata Kus says: 'Reflections and cracks refer to a mirror and its breaking, to an inability of objective perception of the reality, despite the use of a mechanical tool (such as the mirror seems to be), because subjective perception and experience of the image of the world already takes place in seeing. It is impossible to see without interpreting.' The metaphorical burns transform into executions by firing squad or terrorist attacks. The artist's innate sense of humour, evident in all her works, seems to defuse the seriousness of the topics. Agata Kus seems to say that only laughter can protect us against the sinister absurdity of the world, where humans are obedient puppets.

All the paintings at the Zachęta Project Room exhibition were painted with an ISA harp hooked up and sound samples created by Michał Dymny. When painting, the artist cut across infra-red beams and activated sounds, which in turn produced a musical notation of the painting process with all its nuances and volatility. The viewer will be able to listen to the sound illustration of each of the paintings displayed at the exhibition.

Both artists cooperated enjoying freedom in the selection of their themes. Kus showed draft paintings to Dymny, while he gathered a collection of sounds in the process of recording the electric guitar that, as he says, 'was an abstract reflection of what he saw in the paintings'. He looped some of these sounds, repeating them and created a network. This series has a common denominator. In this case, the process of composing was about selecting elements and decisions in which areas they will be played.

This feedback of image and music was made possible thanks to the ISA Harp built by Peter Sych — an electronic instrument in the form of a rectangular frame used to mix recordings. The harp is controlled by a special computer programme. Piotr Madej has created the harp's new software specially for Kus and Dymny's project. All the paintings were painted within the range of the harp. The artist made the last painting in front of an audience at the vernissage.

The film documentation illustrating the process of creating the other images in the exhibition can be seen in the lower area of the gallery. It includes the recordings of Kus's painting session and Dymny's music sessions that she recorded and mixed. The musician is mainly known as an improviser who willingly applies extended instrumental techniques, often using everyday objects to create music. In this case, the ISA harp is used in such an expanded role.

The exhibition *Converter* does not try to settle the question of the primacy of painting or music. It is rather a free dialogue of two artists representing various fields of art, an attempt to establish communication between them. Agata Kus's and Michał Dymny's artistic attitudes are linked by an intuitive approach to the creative process which admits an element of improvisation.

Magda Kardasz

Michał Dymny — kompozytor i muzyk improwizator. Współtworzył krakowski kolektyw Improvising Artists, a także projekty Entropy, Process — Laboratory of Intuition oraz Cracow Improvisers Orchestra. Brał udział w festiwalach Sacrum Profanum, Audio Art, Unsound, and Sound Exchange festivals. A member of the music groups Nucleon, HiQ, and the Institute of Intuition, he composes music for theatre and film as a member of the Sound Ensemble group.

Kraków Improvising Artists collective, and contributed to such projects as Entropy, Process — Laboratory of Intuition and the Cracow Improvisers Orchestra. He has participated in Sacrum Profanum, Audio Art, Unsound, and Sound Exchange festivals. A member of the music groups Nucleon, HiQ, and the Institute of Intuition, he composes music for theatre and film as a member of the Sound Ensemble group.